

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΤΩΝ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

κατά τὸ πανεπιστημιακὸν ἔτος 1944-5
ὑπὸ τοῦ Προπρυτάνεως Ἰω. Πολέτου,

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡΥΤΑΝΕΩΣ

τοῦ πανεπιστημιακοῦ ἔτους 1945-6

Δημ. Σ. Μπαλάνου

(Ἐξεφωνήθησαν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν
τοῦ Πανεπιστημίου τῇ 10ῃ Μαρτίου 1946).

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ
ΤΟΥ ΠΡΥΤΑΝΕΩΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1944—5
ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΩΛΙΤΟΥ
Τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Βοτανικῆς
περὶ τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸν χρόνον
τῆς Πρυτανείας του.

Συνεχίζων τὴν πανεπιστημιακὴν παραδοσιν, διακοπεῖσαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς τῆς Χώρας, παρέοχομαι ἐπὶ τὸ βῆμα τοῦτο, ἵνα ἐπιτελέσω τὸ ὑστατὸν καθῆκον, ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ πανεπιστημιακοῦ ὀργανισμοῦ, νὰ λογοδοτήσω περὶ τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Πρυτανείας μου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ πεπραγμένων. Πρὸ τοῦ ἡ δ' ἀρξωμαι τῆς ἐκθέσεως τούτων, καθῆκον μου θεωρῶ ὅπως καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου εὐχαριστήσω θερμῶς τοὺς ἀξιοτίμους καὶ ἀγαπητοὺς συναδέλφους, οἵτινες διὰ τῆς τιμητικῆς διῆμεψήφου των εἶχον τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ μοι ἐμπιστεύθωσι τὴν διοίκησιν τοῦ ἀνωτάτου πνευματικοῦ καθιδρύματος τῆς χώρας.¹ Επίσης θερμὰς εὐχαριστίας ὀφείλω καὶ πρὸ τοὺς ἀπαρτίσαντας τὴν τε Σύγκλητον καὶ τὸ οἰκονομικὸν συμβούλιον τοῦ ὑπὸ ἀπολογισμὸν ἔτους διαπρεπεῖς συναδέλφους, τῶν δοπίων ἥ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Πανεπιστημίου ἀρωγὴν ὑπῆρχεν ὄντως διῆμεψήφους. ² Οφείλω προσέτι καὶ τὴν συμβολὴν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Πανεπιστημίου νὰ ἔξαρω.

Ο πληθυσμὸς τῆς χώρας μας ὑπέμεινε μετὰ θαυμαστῆς καρτερίας τὰς πολλαπλᾶς δοκιμασίας τῆς σκοτεινῆς δουλείας, τὸ δὲ σεπτὸν τοῦτο καθίδρυμα, ἀπὸ τοῦ δοπίου διαχέεται τῆς ἐπιστήμης τὸ φῶς, μὴ ὑστερῆσαν εἰς δεινοπαθήματα καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς, ἐπέδειξεν ἀξιοπρεπεστάτην στάσιν ἔναντι τοῦ κατακτητοῦ, πολλάκις ἐπὶ προφανεῖ κινδύνῳ τῶν πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν καὶ λοιπῶν καθηγητῶν, μετὰ ἐθνικῆς δὲ ὑπερηφανείας ἔξεδήλωσε κατὰ μυρίους τρόπους μεθ' δλοκλήρου τοῦ "Ἐθνους τὴν κατὰ τῆς δουλείας ἀντίστασιν. ³ Ότε δὲ ἀγελάβομεν τὰ καθήκοντα τῆς Πρυτανείας ἥ καταπίεσοις

τοῦ ἡττηθέντος ἔχθροῦ εἶχεν ἐνταθῆ λίαν ἐπικινδύνως, ἐνῷ συγχρόνως ὑπέφωσκεν ἡ αὐγὴ τῆς ἀνακτήσεως τῆς ἐλευθερίας. Κατὰ τοὺς τελευταίους ἐκείνους μῆνας τῆς δουλείας λαϊκαὶ ἐπιτροπαὶ κατέκλυζον τὰ γραφεῖα τοῦ Πρυτάνεως πρὸς ὑποβολὴν διαφόρων αἰτημάτων πρὸς τὴν λανθάνουσαν ἐκείνην ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν τὴν ἀποτελουμένην ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν ἀνωτάτων ἐπιστημονικῶν, πνευματικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν ἰδρυμάτων καὶ σωματείων, ὑπὸ τὴν ἀσκονον προεδρείαν τοῦ Μ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ νῦν Ἀντιβασιλέως κ. Δαμασκηνοῦ.

‘Η δύμας αὕτη διακεροιμένων Ἑλλήνων διὰ τῆς θαρραλέας, ἀλλὰ καὶ σώφρονος αὐτῆς πολιτείας, κατὰ τοὺς φοβεροὺς ἐκείνους χρόνους τῆς δουλείας, πολλὰ ὡφέλησε παρέχουσα ἀνακούφισιν καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ πνεύματος τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως. Καίτοι δὲ πολλὰ διαβήματα ἀπέβησαν ἄκαρπα, διότι δ ἔχθρος δὲν ἐλάμβανεν ὑπὸ ὅψιν τὰς διαμαρτυρίας, αἱ διαμαρτυρίαι ἐπανελαμβάνοντο καὶ οὐδένα οὐδέποτε ἀπέλιπε τὸ θάρρος. Τὰ μνημονεύμέντα γεγονότα εἶναι ἵκανὰ ὅπως διαπιστώσωσι τὴν ἀκολουθηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου τούτου ἰδρύματος στάσιν καὶ τὴν κοινὴν μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἰδρυμάτων ἀντίστασιν κατὰ τῆς κατοχῆς.

Μετὰ τὴν ἀφήγησιν περὶ τῶν κατὰ τὴν φοβερὰν περίοδον τῆς δουλείας συμβάντων, μετὰ βαθείας εὐλαβείας στρέφομεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν πρὸς τὴν ιερὰν μνήμην τῶν πεσόντων καθηγητῶν, ὑπαλλήλων καὶ φοιτητῶν τοῦ ἰδρύματος τούτου, κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην περίοδον, ἐν τῷ μεγάλῳ ἀγῶνι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος καὶ ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων.

Διδασκαλία

‘Η διδασκαλία κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος, ἀν καὶ ἐπὶ βραχὺ στετικῶς χρονικὸν διάστημα ἐλειτούργησε τὸ Πανεπιστήμιον (ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μέχρι τῶν ἀρχῶν Ἰουλίου), ὑπῆρξε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτιον κανονική, ἀν κανονικὴ λειτουργία δύναται νὰ δονομασθῇ ἀκρόασις θεωρητικῶν μαθημάτων καὶ ἐλλιπεστάτη ἀσκησις τῶν φοιτητῶν, ὀφειλομένη εἰς τὴν ἔλλειψιν αἰδούσῶν καὶ μέσων ἀσκήσεως. Εἶναι ἀληθὲς δι τοῦ οἱ φοιτηταὶ μας, μετὰ τετραετῆ σχεδὸν διακοπὴν—διότι περὶ λειτουργίας οὖσιαστικῆς τοῦ Πανεπιστήμιου κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἔχθρικῆς κατοχῆς δὲν δύναται νὰ γίνεται λόγος—ἀθρόοι ἔσπενσαν καὶ κυριολεκτικῶς κατέκλυσαν τὰς αἰθούσας τῶν παραδόσεων, διψῶντες μάθησιν ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο ἀρκετόν.

Τὸ Πανεπιστήμιον πλὴν τῆς διακαοῦς ἐπιθυμίας τῶν διδασκόντων

καὶ τοῦ ἐνθέρμου ζήλου τῶν διδασκομένων, σχεδὸν οὐδὲν ἔτερον μέσον διέθετε. Αἱ αἰθουσαι, τὰ ἐργαστήρια καὶ τὸ πλεῖστον σχεδὸν τῶν παραρτημάτων του ἡσαν ἐπιτεταγμένα, ἢ δῆμοις καὶ ἡ λεηλασία τοῦ ὑλικοῦ, διαρκέσσασα καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς, συνεπληρώθη κατὰ τὸ διάστημα τοῦ κινήματος τοῦ Δεκεμβρίου καὶ οὕτω τὸ Πανεπιστήμιον εὑρίσκεται σήμερον ἐν μεγάλῃ στερήσει μέσων διδασκαλίας. Εἰς ἔκατοντάδας ἔκατομμυρίων δραχμῶν ἀνέρχονται αἱ ζημίαι τοῦ Πανεπιστημίου εἰς ἐπιστημονικὰ ὄργανα καὶ ὑλικόν, εἰς σκεύη, ἔπιπλα, βιβλία κλπ. Ἐξ ἄλλου, καταργηθεισῶν κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς τῶν εἰσιτηρίων ἔξετάσεων, μέγας ἀριθμὸς ἀποφοίτων γυμνασίου, ἐπωφεληθέντων τοῦ μέτρου τούτου, ἔσπευσε νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὰς διαφόρους σχολὰς τοῦ Πανεπιστημίου, εἰς τρόπον ὃστε ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν φοιτηῶν μας νὰ εἶναι μέγας. Πᾶς τις δύναται νὰ φαντασθῇ ἐὰν εἶναι δυνατὸν μὲ πενιχρὰ μέσα νὰ γίνῃ πραγματικὴ διδασκαλία καὶ ἀσκησις τοσούτου ἀριθμοῦ φοιτηῶν. Καὶ ναὶ μὲν ἔξεδόθη ὁ ὑπ' ἀρ. 402 Α. Ν. τῆς 15 Ιουνίου 1945 νόμος, διὰ τοῦ δποίου προβλέπεται διὰ ὃν ἐπέλθῃ ἐκκαθάρισις τῶν πραγματικῶς ἐπιθυμούντων νὰ παρακολουθήσωσιν ἀνωτάτιας σπουδὰς ἀπὸ τοὺς τυχαίως ἐγγραφέντας, διὰ ν^ο ἀποκτήσωσι τὴν ἰδιότητα τοῦ φοιτητοῦ καὶ μόνον, ἀλλὰ μέχρις οὗ ἐπιτευχθῇ τοῦτο, τὸ Πανεπιστήμιον ὃν εὐρεθῇ πρὸ ὀνυπεοβλήτων κωλυμάτων εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου του. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔξευρεθῇ τρόπος διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν τῶν ἐργαστηρίων καὶ τῶν ἀλλων παραρτημάτων τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τῶν ἀπαραιτήτων ἐπιστημονικῶν ὄργάνων καὶ ὑλικῶν, ἀνευ τῶν δποίων ἢ διδασκαλία καὶ ἡ ἀσκησις καὶ περιωρισμένου, ἔστω, ἀριθμοῦ φοιτηῶν ἀποβαίνει προβληματική.

Κ α θ η γ η τ α ι

Φυσικὸς νόμος ἔστερησε τὸ Πανεπιστήμιον κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος διαπρεπεστάτων συναδέλων. Ἐθρηνήσαμεν τὸν θάνατον τῶν τριῶν ὁμοτίμων καθηγητῶν: α) Τοῦ καθηγητοῦ τῆς νομικῆς σχολῆς Νικολάου Σαριπόλου. β) Τοῦ καθηγητοῦ Κωνσταντίνου Μελισσηνοῦ, τῆς ιατρικῆς σχολῆς, χρηματίσαντος Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου. καὶ γ) Τοῦ καθηγητοῦ Νικολάου Ἀλιβιζάτου, τῆς ιατρικῆς σχολῆς, ὁσαύτως χρηματίσαντος Πρυτάνεως.

Ἐξελέγησαν ὑφηγηταὶ οἱ κ. κ. Ἀνδρέας Α. Γαζῆς τοῦ ἀστικοῦ δικαίου, Ἐμμανουὴλ Μ. Μιχελάκης τῆς πολιτικῆς δικονομίας, Δημήτριος Μπάκαλος καὶ Ἀδριανὸς Φυλακτὸς τῆς παθολογίας.

Φοιτηταί

Η φοιτητική κίνησις κατά τὸ πανεπιστημιακὸν ἔτος 1944—45

Ἐγγραφαὶ

Εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν 9 Ἀρρενες

» » Νομικὴν	» 27	» 5	θήλεις
» » Ἰατρικὴν	» 18	» 11	»
» » Φιλοσοφικὴν	» 9	» 9	»
» » Φυσικομαθηματικὴν Σχολὴν			

Εἰς τὸ Φυσικὸν τμῆμα

3 ἄρρενες

» » Μαθηματικὸν	» 11	»	
» » Φαρμακευτικ.	» 25	»	21 θήλεις
» » Χημικὸν	» 7	»	1 »
» » Φυσιογνωσίας καὶ Γεωγραφίας	» 3	»	

Πτυχιακαὶ ἐξετάσεις:

Θεολογικὴ Σχολὴ προσῆλθον 20 ἔλαβ. πτυχ. 12 ἄρρεν.

Νομικὴ	»	» 538	» 124	» 4	θήλεις
Ἰατρικὴ	»	» 123	» 37	» 3	»
Φιλοσ. Σχολὴ τμῆμ. Φιλοσ.	»	» 18	» 6	» 1	»
» » Φιλολογ.	»	» 71	» 4	» 9	»
» » Ἰστ. καὶ Ἀρχ.	»	» 25	» 3	» 10	»
Φυσικομ. τμῆμ. Φυσικὸν	»	» 7	» 1	» 2	»
» » Μαθ.)κὸν	»	» 13	» 7	»	
» » Φαρμακ.	»	» 18	» 6	»	
» » Χημικὸν	»	» 20	» 7	»	
» » Φυσ. Γεω.	»	» 1	»	» 1	»
Οδοντιατρικὸν Σχολεῖον	»	» 24	» 8	» 4	»

Διδάκτορες:

Θεολογικὴ Σχολὴ	2
Νομικὴ	» 5
Ἰατρικὴ	» 25
Φιλοσοφικὴ	» 7
Φυσικομαθ.	» 4

Ἐορταὶ καὶ δεξιώσεις

Τὸ ἔτος τῆς Πρυτανείας μου συνέπεσε μὲ τὸ εὐτυχὲς γεγονός τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς χώρας μας ἀπὸ τὸν ξενικὸν ζυγόν. Ἐπομένως τὸ Πανεπιστήμιον, τὸ δποῖον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἔχθρικῆς κατο-

χῆς εἶχεν ἔρμητικῶς κλείσει τὰς θύρας του εἰς πᾶσαν ἕօρταστικὴν ἐκδήλωσιν, συμμετέχον τοῦ πανεθνικοῦ πένθους διὰ τὴν συμφορὰν τῆς ὑποδούλωσεως, ἥγοιξε καὶ πάλιν, ἀμα τῇ ἀπελευθερώσει, τὰς πύλας του διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν παράδοσιν τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὰ χαρμόσυνα γεγονότα.

Οὕτω : 1) Τὴν 4ην Νοεμβρίου 1944 διοργάνωσεν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰ̄θουσῃ τῶν τελετῶν τὴν «ἕօρτὴν τῆς ἀπελευθερώσεως», ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἑλληνικῶν καὶ συμμαχικῶν ἀρχῶν, τῶν καθηγητῶν, τῶν ἐπιστήμων καὶ πλήθους ἄλλου κόσμου καὶ φοιτητῶν. Κατ’ αὐτὴν ἔξε- φωνήθησαν λόγοι ὑπ’ ἔμοι, ὡς Πρυτάνεως, τοῦ Ἀντιπροτάνεως κ. Δ. Μπαλάνου καὶ τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ διεθνοῦ δικαίου κ. Ἰωάν. Σπυ- ροπούλου, οἵτινες κατ’ ἀπόφασιν τῆς Συγκλήτου ἔξετυπώθησαν καὶ ἐκυκλοφόρησαν εἰς Ἰδιαίτερον τεῦχος.

Πολλὰς ἡμέρας πρὸ τῆς τελετῆς ταύτης, τὴν 17.10.44, ἡ πανεπιστη- μιακὴ Σύγκλητος συνέταξε καὶ ἀπηγόρωνε πρὸς τὸν φοιτητὰς προκήρυξιν, ἀπονέμουσα τὰ συγχαρητήριά της καὶ τὸν δίκαιον ἔπαινον πρὸς τὴν ἀκαδημαϊκὴν νεολαίαν, διότι εἰς τὰς δυσχερεστάτας στιγμὰς τῆς ἔθνικῆς ζωῆς δὲν τὴν ἀπέλιπεν ὁ πατριωτικὸς ἔνθουσιασμὸς καὶ ἡ ἀκλόνητος πίστις εἰς τὰ πεπρωμένα τοῦ "Ἐθνούς, καὶ σύνιστῶσα εἰς τὸν φοιτητὰς ὅπως ἔκαστος κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων του, συμ- βάλῃ εἰς τὸ μέγα καὶ ἐπίπονον ἔργον τῆς ἔθνικῆς ἀποκαταστάσεως καὶ προόδου.

Ωσαύτως ἡ παν. Σύγκλητος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 7.11.44 ἀπεφάσισεν ὅπως ἐν καίρῳ ἐκδώσῃ χρυσῆν βίβλον διὰ τοὺς πεσόντας φοιτητὰς. Ἐξ ἄλλου ὑπῆρξεν ὀξείεπαινος ἡ πρωτοβούλια τοῦ 1ου ἑλληνικοῦ στρατιωτικοῦ νοσοκομείου τῶν δυνάμεων τῆς πεντρικῆς Μεσογείου πρὸς ἀνέγερσιν μνημείου ἐν χώρῳ πανεπιστημιακῷ, ἐγκρίθησει τοῦ Πανεπιστημίου, εἰς μνήμην τῶν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος πεδίντων κατὰ τὸν ἵερὸν ἀγῶνα 1940—45 καὶ ἰδίᾳ τῶν πεσόντων τροφίμων τοῦ Πανεπιστημίου ὑγειονομικῶν καὶ τοῦ ἀειμνήστου συνάδελφου καθηγη- τοῦ τῆς χειρουργικῆς Ξενόφωντος Κοντιάδου. Τὸ ἡρῷον τοῦτο θέλει χρησιμεύσει εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν ὡς ὑπόμνημις τῶν καθη- κόντων της πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ ὡς παράδειγμα αὐτούθυσίας.

2) Ἐωρτάσθη μετὰ πάσης τῆς ἐπιβαλλομένης μεγαλοπρεπείας ἡ ἔθνική μας ἕօρτὴ τῆς 25ης Μαρτίου, μετὰ διακοπὴν τεσσάρων ἑτῶν, παρόυσίᾳ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀντιβασιλέως, τοῦ Προέδρου καὶ μελῶν τῆς Κυβερνήσεως, τῶν Ἀρχῶν, ἄλλων ἐπισήμων, φοιτητῶν καὶ πλήθους κόσμου. Μετὰ σύντομον εἰσῆγγησιν τοῦ Πρυτάνεως, ἔξα- ραντος τὴν σημασίαν τῆς ἕօρτης, ὡμίλησαν ὁ "Υπουργὸς τῶν θρη- σκευμάτων καὶ τῆς ἔθνικῆς παιδείας ἀκαδημαϊκὸς καὶ ὁμότιμος καθη-

γητής τοῦ Πανεπιστημίου κ. Κωνσταντῖνος "Αμαντος καὶ ὁ Κοσμήτωρ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς κ. Νικόλαος Βλάχος.

3) Ἐτελέσθη τῇ 22 Ἀπριλίου 1945 πολιτικὸν μνημόσυνον τοῦ ἀποθανόντος Προεδρου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς Φραγκλίνου—Δελάνου Ρούσβελτ, μὲ διμιλητὴν τὸν τότε Ὑπουργὸν τῆς παιδείας καὶ καθηγητὴν καὶ ἀντιπρύτανιν κ. Δ. Μπαλᾶνον. Ἄλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον τὸ Πανεπιστήμιον ἐτίμησε τὴν μνήμην τοῦ ἐπιφανοῦς ἀνδρὸς καὶ μεγάλου ἀνθρωπιστοῦ. Ἀμα τῇ ἀναγγελίᾳ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, συνελθοῦσα ἡ Σύγκλητος εἰς ἔκτακτον συνεδρίαν, τῇ 13 Ἀπριλίου 1945, διέταξε τὴν διακοπὴν τῶν μαθημάτων τοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ διήμερον καὶ τὴν ἀνάρτησιν μεσιστίου τῆς σημαίας εἰς ἔνδειξιν πένθους καὶ ἔξέδωκε ἀνάλογον ψήφισμα, ἐπιδοθὲν πρὸς τὸν ἐνταῦθα Πρεσβευτὴν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

4) Τῇ 29 Ἀπριλίου 1945 ἔλαβε χώραν ἡ ἕօρτὴ τῆς ἐπισήμου ὑποδοχῆς τῶν φοιτητῶν, συμφώνως πρὸς τὸν δργανισμὸν τοῦ Πανεπιστημίου. Κατ' αὐτὴν ὥμιλησεν ὁ Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ προσεφώνησε ὅ τότε Ὑπουργὸς τῆς παιδείας καὶ ἀντιπρύτανις κ. Δ. Μπαλᾶνος.

5) Τῇ 20 Μαΐου 1945 ἐτελέσθη ὑπὸ τῆς θεολογικῆς σχολῆς τὸ ἐπιστημονικὸν μνημόσυνον τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ τῆς θεολογικῆς σχολῆς Κωνσταντίνου Δυοβουνιώτου, μὲ διμιλητὴν τὸν διαδεχθέντα αὐτὸν εἰς τὴν ἔδραν του καθηγητὴν τῆς θεολογικῆς σχολῆς κ. Ἰωάννην Καρδιόρην.

6) Ἀλλ' ἔκτὸς τῶν ἕօρτῶν τούτων ἐγένοντο ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν καὶ δύο διαλέξεις (τῇ 6ῃ καὶ 8ῃ Ἰουνίου 1945) ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Λονδίνου κλπ. κυρίου Χέρμπερτ "Αρθουρ Σμίθ μὲ τὰ λίαν ἐνδιαφέροντα θέματα «σύγχρονοι κατευθύνσεις τοῦ διεθνοῦς δικαίου» καὶ «τὸ δίκαιον τῶν θαλασσῶν». Τὸν διακεκριμένον "Αγγλον καθηγητὴν ἐδεξιώθη ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς Συγκλήτου καὶ τῆς Πρυτανείας ἡ Σύγκλητος καὶ πολλοὶ καθηγηταί.

7) Παρόμοιαν ὑποδοχὴν ἐπεφύλαξε τὸ Πανεπιστήμιον καὶ εἰς τὴν Αὐτοῦ Χάριτα τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Υόρκης.

Δωρεαὶ

Προηγούμενοι Πρυτάνεις, μάλιστα τῶν παλαιοτέρων ἐτῶν, ὑπῆρξαν εὐτυχέστεροι ἐμοῦ, διότι εἶχον νὰ ἀναγγείλουν πλουσιωτάτας δωρεὰς καὶ κληροδοτήματα ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αἱ ἀγγελίαι αὐταὶ βαίνουσιν ὀλονὲν ἀραιούμεναι.

Πάντως αἱ εὐγενεῖς χειρονομίαι δὲν ἔλειψαν. Ὁ Ἱατρὸς κ. Σκεῦος Ζερβός, τοῦ δποίου ἡ ἐθνικὴ καὶ ἡ ἄλλη δρᾶσις εἶναι τοῖς πᾶσι γνω-

στὴ ἀνήγγειλεν ὅτι δωρεῖται εἰς τὴν Ἰατρικὴν σχολὴν διὰ τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς ἔλαιογραφίαν τοῦ πατρὸς τῆς Ἰατρικῆς Τεπποκράτους. Τὸ Πανεπιστήμιον συνεχάρη καὶ ηὑχαρίστησε τὸν κ. Ζερβόν.

Οἰκονομικὰ

Ἡ κίνησις τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς ἴδιας μὲν τοῦ Παιεπιστημίου περιουσίας κατὰ τὸ ἀπὸ 11 Νοεμβρίου 1944—31 Αὐγούστου 1945 διάστημα, καθ' ὃ ἔχομεν στάθεροποιημένον τὸ νόμισμά μας, ἐμφανίζει :

ἔσοδα μὲν ἐν γένει δραχμὰς	18.243.304
ἔξοδα	10.907.306
περίσευμα	7.335.998

Τῶν δὲ δωρεῶν, κληρονομιῶν καὶ κληροδοσιῶν ἐμφανίζει :

ἔσοδα μὲν δραχμὰς	9.975.148
ἔξοδα δὲ δραχμὰς	4.710.015
ἥτοι παρέμεινε περίσευμα ἐκ δραχ.	5.265.133

Πανεπιστημιακὴ Λέσχη

Κατὰ τὸ ἔτος 1944—45 ἐπετεύχθη, κατόπιν συνεχῶν ἐνεργειῶν ἥτις ἀπελευθέρωσις τοῦ κτιρίου τῆς Λέσχης, ὡστε νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ λειτουργία τῶν περισσοτέρων ὑπηρεσιῶν αὐτῆς.

Τὸ κτίριον, αἱ ἐγκαταστάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ ἔπιπλα ὑπέστησαν μεγάλας ζημίας λόγῳ τῆς ἐπὶ πέντε ἔτη στρατιωτικῆς ἐπιτάξεως τοῦ κτιρίου.

Κατόπιν φιλοτίμων προσπαθειῶν τῆς Ἐφορείας παρὰ τῷ Διεθνεῖ Ἐρυθρῷ Σταυρῷ τὴν 23ην Ἀπριλίου π. ἔ. ἐπανήρχισεν ἡ λειτουργία τοῦ φοιτητικοῦ συσσιτίου ἐκ τῆς πανεπιστημιακῆς Λέσχης.

Διὰ τὴν ἔναρξιν αὐτοῦ δ. Δ.Ε.Σ. προσέφερε δωρεὰν ἐκ δραχμῶν 120.000 διὰ τὰς ἐγκαταστάσεις τοῦ μαγειρέου καὶ τὴν ἀγορὰν τῶν ἀπαραίτητων σκευῶν αὐτοῦ. Τότε δι' ἀποφάσεως τοῦ Πρυτάνεως, τῇ ἐγκρίσει τῆς Συγκλήτου, ὠρίσθησαν μέλη τῆς Ἐφορείας τὸ συσσιτίον οἱ καθηγηταὶ κ. κ. Γ. Ἀλιβιζᾶτος, Κ. Παπαϊωάννου, Γ. Ζώρας, Σ. Μαρινᾶτος, Ἰωάν. Καρμίδης.

Ο Δ.Ε.Σ. προσεφέρει δὲ παραχωρῇ 2.000 μερίδας ἡμερησίως.

Διὰ τὰ ἀπαραίτητα δὲ ἔξοδα τῆς λειτουργίας τῆς Ἐστίας, τῆς παρασκευῆς καὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ συσσιτίου οἱ συσσιτοῦντες ὑπερχρεώθησαν εἰς τὴν καταβολὴν μικρᾶς μηνιαίας εἰσφορᾶς, ἥτις ἐκανονίσθη εἰς δραχμὰς 550.

Ἀπαντα τὰ χορηγούμενα παρὰ τῆς φοιτητικῆς Ἐστίας τρόφιμα μετὰ τοῦ προσθέτου ἀρτου, ἀνευ ὑπολογισμοῦ τοῦ ἡμερησίως παρὰ

τοῦ ἀριστού τοῦ πόλου χορηγού συμένου ἄρτου, παρέχουσιν ἡμερησίως 2.100 κατὰ μέσον δρον ὑερμίδας, μετὰ 30 γραμμαρίων περίπου καθ' ἕκαστην ζωϊκοῦ λευκώματος ὑψίστης βιολογικῆς δξίας.

Ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία τῆς Λέσχης, λειτουργήσασα συνεχῶς καὶ ἄνευ διακοπῆς καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς, παρέσχε πράγματι πολυτίμους ὑπηρεσίας πρὸς τοὺς φοιτητάς μας. Κατὰ τὸ πανεπιστημιακὸν ἔτος 1944—45 ἐξητάσθησαν ἀσθενεῖς φοιτηταὶ ἐν τῷ Ιατρείῳ τῆς Λέσχης 6.841

Ἐποίησαν εἰς νοσοκομεῖα	131
Ἐξητάσθησαν κατ' οἶκον	56
Παρηκολουθήθησαν καὶ ἐνεγράφησαν εἰς	
τοὺς καταλόγους τῶν φυματικῶν φοιτητῶν	236
Ἐγένοντο ἀκτινοσκοπήσεις εἰς	1.533
Ἐγένοντο ἀκτινογραφίαι εἰς	505

Τὸ πανεπιστημιακὸν Γυμναστήριον, λόγῳ τῆς ἐν αὐτῷ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐγκαταστάσεως τῶν φοιτητικῶν ἐστιῶν καὶ τοῦ δεκεμβριανοῦ κανήματος, εὑρίσκεται εἰς ἀμλίαν κατάστασιν καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν σωματικὴν ἀσκησιν τῶν φοιτητῶν, ἀν δὲν γίνωσιν αἱ στοιχειωδῶς ἀπαραίτητοι ἐπισκευαί. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐζητήθη ἡ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις τοῦ ὑπουργείου παιδείας διὰ δραχ. 3.200.000, πρὸ πενταμήνου, ἀλλὰ μέχρι σήμερον οὐδεμία ἐδόθη πίστωσις.

Ἡ πανεπιστημιακὴ Λέσχη κατέβαλεν ἐνεργείας διὰ τὴν κατὰ τὸ θέρος ὁργάνωσιν κατασκηνώσεων διὰ τοὺς φοιτητάς μας. Δυστυχῶς αἱ ἐνέργειαι αὗται προσέκρουσαν εἰς ἀρνησιν τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν, αἵτινες δὲν διέθετον ὑλικὸν κατασκηνώσεων διὰ νέους ἀνώ τῶν 18 ἐτῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπανήχισεν ἡ λειτουργία τοῦ καλλιτεχνικοῦ τμήματος τῆς Λέσχης καὶ διωργανώθησαν διάφοροι διαλέξεις διὰ τοὺς φοιτητάς.

Ἡ ἐκ βιβλίων περιουσίᾳ τοῦ φοιτητικοῦ ἀναγνωστηρίου διεσώθη. Τὰ καθίσματα ὅμως αὗτοῦ καὶ γενικῶς ἦν τῷ β' δρόφῳ τοῦ κτιρίου αἴθουσα αὗτοῦ ὑπέστη ζημίας. Καταβάλλονται προσπάθειαι ὥστε νὰ ἀρχίσῃ λειτουργοῦν.

Δρᾶσις τοῦ Πανεπιστημίου ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν δικαιίων κλπ.

Τὸ Πανεπιστήμιον, ὃς ὁ κυριώτερος φορεὺς τῶν ἐθνικῶν ἰδανικῶν, δὲν ἔτο δυνατὸν γὰ μείνῃ ἀπαθέτης καὶ ἀμέτοχον εἰς τοὺς ἀγῶνας ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν διέκδικτων καὶ ὅπως πάντοτε ἐπωτοστάτησε καὶ ἐπαιξε σημαντικώτατον μέρος διὰ τὰ ἐθνικὰ ζητήματα.

Απὸ τῶν πρώτων ήμερῶν τοῦ Ὁκτωβρίου 1944 καὶ ἐνώ ἀκόμη δικαστητῆς εὑρίσκετο εἰς τὰς Ἀθήνας, συνεξητήθη ἐν τῇ Συγκλήτῳ, συνεπέιᾳ ἔγγονάφου αἰτήσεως πολλῶν καθηγητῶν, τὸ ζήτημα τῆς συγκλήσεως γενικῆς συνελεύσεως τῶν καθηγητῶν ἵνα λάβῃ θέσιν τὸ Πανεπιστήμιον ὡς πρὸς τὴν ἐπιδίωξιν τῶν ἐθνικῶν μας δικαίων, ἵδιως ὡς πρὸς τὰ βρόεια σύνορα τῆς Ἑλλάδος. Η γεν. συνέλευσις ἔλαβε πράγματι χώραν κατ' Ὁκτωβρίον 1944 καὶ ἐξεδόθη σχετικὸν ψήφισμα, διπερ ἐπεδόθη εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Τὸ Πανεπιστήμιον ἀπήνθυνε μακρὰν ἔκκλησιν πρὸς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἄλλων χωρῶν, ἐν τῇ διποίᾳ ἐκτίθενται λεπτομερῶς τὰ ἀπαράγραπτα δίκαια τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς βορείου Ἡπείρου καὶ ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομὴν αὐτῶν πρὸς πραγματοποίησιν τῶν δικαίων ἀπαίτησεών της.

Ἐπίσης ἐντόνωτάτῃ διαμαρτυρίᾳ τῆς πανεπιστημιακῆς Συγκλήτου διεβιβάσθη διὰ τοῦ ὑπουργείου ἔξωτεροικῶν καὶ τῶν ἐλληνικῶν πρεσβειῶν πρὸς τὰς Κυβερνήσεις τῶν συμμάχων κρατῶν διὰ τὴν δίωξιν τοῦ ἐλληνικοῦ στοιχείου τῆς βορείου Ἡπείρου, ἡ διποία συστηματοποιηθεῖσα καὶ ἐνταθεῖσα κατὰ τὸν τελευταῖον καιρόν, ἔλαβε τὸν χαρακτήρα τῆς πλήρους ἔξοντάσεως. Ἡ Σύγκλητος πιστὴ θεματοφύλαξ τῶν παραδόσεων καὶ ὑπέρμαχος τῶν δικαίων τοῦ Ἔθνους, ἐθεώρησε καθῆκον αὐτῆς νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐνώπιον τῆς κοινῆς γνώμης τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου διὰ τὴν κατάφωρον παραβίασιν τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν ὑπὲρ τῶν διποίων ἥγων ισθησαν τὰ φιλελεύθερα ἔθνη καὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν τῶν ἀνωτάτων πνευματικῶν ἱδρυμάτων τῶν συμμάχων χωρῶν ὑπὲρ τοῦ ἀπειλουμένου μὲ δικήν καταστροφὴν ἐλληνικοῦ πληθυσμοῦ τοῦ ἐλληνικωτάτου αὐτοῦ τμήματος τῆς ἐλληνικῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐνσωματώσεώς του εἰς τὸ ἐλληνικὸν κράτος.

Τὸ βαρὺ πλῆγμα τὸ διποίον ὑπέστη ἡ χώρα ἐκ τοῦ κινήματος τοῦ Δεκεμβρίου δὲν ἀφῆσεν ἄθικτον καὶ τὸ Πανεπιστήμιον. Τὰ ἐργαστήρια του ὑπέστησαν μέγαλας ζημίας. Ἄλλα δὲν ἦσαν μόνον αἱ ὄντικαι ζημίαι ἀς ὑπέστη. Δέκα καθηγηταὶ του, εἰς ὑφηγητής καὶ δύο ὑπάλληλοι του ὑπέστησαν τὰ δεινὰ καὶ τὰς ταλαιπωρίας τῆς διμηρίας. Ὁ ὑφηγητής τῆς Ιατρικῆς Νικόλαος Εὔσταθιανὸς ἐφονεύθη, οἱ δὲ λοιποὶ εὐτυχῶς ἐπανῆλθον σῶοι μεταξὺ τῶν οἰκογενειῶν των. Τὸ Πανεπιστήμιον σύσσωμον κατεδίκασε τὸ κίνημα τοῦτο διὰ ψηφίσματος τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν καθηγητῶν του, συγκληθείσης ἐπὶ τούτῳ τὴν 13ην Ιανουαρίου 1945, καὶ διὰ τοῦ λόγου, τὸν διποίον κατ'. ἐντο· λὴν τῆς πανεπιστημιακῆς Συγκλήτου ἐξεφώνησε δ τότε ἀντιπούτανις κ. Μπαλάνος κατὰ τὸ διενεργηθὲν συλλαλητήριον, τὸ λαβὸν χώραν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Συντάγματος τῇ 14—1—1945.

Τὸ Πανεπιστήμιον ἔλαβεν ἐπιστολὴν συγχαρητήριον ἐκ μέρους τῆς Διεθνοῦς Ἐνώσεως τῶν Πανεπιστημίων, ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν κατακτητῶν.

Ομοιον συγχαρητήριον ἔλαβεν ἐκ μέρους τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὀξφόρδης ὅπερ καὶ ἀνεγνῶσθη κατὰ τὴν ἕօρτὴν τῆς 25 Μαρτίου.

* * *

Πρὸς ὑμᾶς, φίλοι φοιτηταί, πρὸν ἡ ἐγκαταλείψω τὸ βῆμα τοῦτο, ἐπιθυμῶ νὰ φέρω τὸν λόγον.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς Προτανείας μου πολλάκις μοὶ παρεσχέθη ἡ εὐκαιρία νὰ ἀναπτύξω πρὸς ὑμᾶς ὅτι τὸ ἵερὸν τέμενος, εἰς τὸ δοποῖον προσήλθατε ἵνα ἀρυσθῆτε τὰς ἐπιστημονικὰς ἐκείνας γνώσεις, αἴτινες θὰ καταστήσουν ὑμᾶς χρήσιμα μέλη τῆς κοινωνίας, δὲν σκοπεῖ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τὴν μετάδοσιν τῆς ἐπιστήμης τῶν φώτων, ἀλλὰ πρὸ παντὸς εἰς τὸ νὰ δημιουργήσῃ χαρακτῆρας καὶ νὰ ἀποβῇ κέντρον ἥμικῆς καὶ ἐθνικῆς ἀγωγῆς.

Μόναι αἱ ἐπιστημονικαὶ γνώσεις δὲν ἀρκοῦν διὰ νὰ καταστήσουν ὑμᾶς πνευματικοὺς ἥγετας τοῦ Ἐθνους, ὃς φιλοδοξεῖτε, καὶ πρέπει νὰ φιλοδοξῆτε νὰ γίνετε. Πρέπει νὰ χαλυβδώσητε τὴν βούλησιν ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς ἀρετῆς, οὐδέποτε δὲ νὰ παύσητε καλλιεργοῦντες ἐν τῇ ψυχῇ σας τὴν πρὸς τὰ μεγάλα ἴδαινικὰ καὶ τὴν ἐλληνικὴν πατρίδα ἀγάπην.

Μὴ λησμονεῖτε ὅτι ἐπὶ τῶν ὅμων σας φέρετε τὴν βαρυτάτην ἀληρονομίαν τῶν ἐνδόξων προγόνων μας καὶ πρέπει νὰ φροντίσητε ὅπως ἀποδειχθῆτε ἄξιοι αὐτῆς.

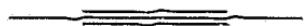
Μετὰ σκοτεινὴν δουλείαν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μητρικὴν γῆν ἡ πολυόθητος ἐλευθερία. Ἡ Πατρίς μας ὅμως ἔχει πολλὰς χαινούσας πληγάς. Ἐμπρὸς λοιπόν, προσφιλεῖς τοῦ Πανεπιστημίου φοιτηταί, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὰ ἀξιοθαύμαστα κατορθώματα καὶ τὰς ὑπεροχανθρώπους θυσίας τῶν Πατέρων μας, μὲ πίστιν ἀδιάσειστον, μὲ θερμὴν ἀγάπην πρὸς τὴν θρησκείαν, πρὸς τὴν οἰκογένειαν, πρὸς τὴν ἥμικήν, πρὸς τὴν Πατρίδα, φρόντισατε, μὲ δλας τὰς δυνάμεις σας, διὰ τὴν ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν τῆς Πατρίδος καὶ διὰ τὴν ἔξαπλωσιν καὶ ἀναπτυξίν τῆς φιλαλληλίας καὶ τῆς ἀκραιφνοῦς φιλοπατρίας.

Ομόνοια καὶ θυσία τῶν ἀτομικῶν σκοπῶν ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τοῦ ὄλου δύνανται νὰ σώσωσι τὴν Πατρίδα.

Οταν γαληνεύσῃ ἡ τρικυμία τῶν παθῶν καὶ ἡ ἀλκὴ τῆς νεότητος χρησιμοποιηθῇ πρὸς ἐπίτευξιν τῶν εὐγενῶν τούτων σκοπῶν θὰ φυγάδευθῇ κάθε πικρία καὶ ἀπογοήτευσις καὶ θὰ ἀνατείλῃ ἀνέφελος ἡ αὐγὴ τῆς εἰρήνης, τῆς εὐημερίας καὶ τῆς πραγματικῆς ἐλευθερίας. Τότε θὰ δυνηθῆτε νὰ συνεχίσετε τὸ μέγα ἔργον τῆς αἰώνιας Ἑλλάδος,

ἥτις ἐδίδαξε πρώτη τὴν ἴδεαν τῆς ἔλευθερίας καὶ ἥδυνήθη νὰ χαρίσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τόσα ἀριστουργήματα τῆς ποιήσεως τῆς φιλοσοφίας, τῆς καλλιτεχνίας καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Πρὸς "Ὑμᾶς δέ, φίλατε κ. Πρύτανι, εὔχομαι ὅπως εὐτυχήσητε περισσότερα τῶν ὑπ' ἐμοῦ γενομένων νὰ κατορθώσητε, πρὸς τὸ καλὸν καὶ τῆς φοιτητικῆς μας νεολαίας καὶ τοῦ "Εθνους.

ΠΡΥΤΑΝΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

κ. Δημ. Σ. Μπαλάνου

κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν πανεπιστημιακῶν

ἀρχῶν τῇ 10ῃ Μαρτίου 1946

Διὰ τῆς ψήφου τῶν κ. κ. συναδέλφων καὶ ἐγκρίσει τῆς Κυβερνήσεως αἱρηθεὶς εἰς τὸ ὕψιστον πανεπιστημιακὸν ἀξιώμα, θεωρῶ καθῆκον μου νὰ εὐχαριστήσω καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τοὺς κ. κ. συναδέλφους ἐπὶ τῇ τιμητικῇ δι' ἐμὲ ἐκλογῆς. Ἰδιαιτέρως δὲ εὐχαριστῶ διὰ τοὺς εὐμενεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ λόγους του τὸν ἐν τῇ Πρυτανείᾳ προκάτοχόν μου διακερδιμένον συνάδελφον κ. Ἰωάν. Πολίτην, δστις μετὰ τόσης συνέσεως καὶ ἐπιμελείας διεχειρίσθη τὰ πολύπλοκα πανεπιστημιακὰ ζητήματα. Ὁμοιογῶ δτι οὐχὶ ἀνευ δέους τινὸς ἀπεδέχθην τὴν τιμητικὴν δι' ἐμὲ ἐκλογήν, ἀναλογιζόμενος τὰς εὐθύνας, τὰς δποίας φέρω, ἀναλαμβάνων, ὑπὸ τὰς παρούσας ἔξοχως δυσχερεῖς συνθήκας, τὴν διοίκησιν τοῦ Πανεπιστημίου, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δποίου ἀπὸ δὲ τοῦ 1924 ὡς καθηγητῆς αὐτοῦ. Ἄλλος εὐελπιστῶ πεποιθῶς ἐπὶ τὴν ἀρωγήν, τὴν δποίαν πᾶσα Κυβέρνησις, ἔχουσα ἀντίληψιν τῆς ἐθνικῆς της ἀποστολῆς, θὰ παρέχῃ εἰς κατ' ἔξοχὴν ἐθνικὸν ἰδρυμα, ὡς καὶ τὴν συνδρομὴν τῆς πανεπιστημιακῆς Συγκλήτου καὶ τῶν κ. κ. συναδέλφων καθόλου, τὴν εὐσυνειδησίαν καὶ πιστὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος ὑπὸ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ἰδρύματος, ὡς καὶ τὸ ἐλληνοπρεπὲς φρόνημα τῆς χρυσῆς ἐλπίδος τοῦ Ἐθνους, τῆς εὐγενοῦς πανεπιστημιακῆς νεολαίας, τῆς δποίας κύριον μέλημα δέον νὰ εἶναι ἡ ἐδραία μόρφωσις τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κλασικῶν καὶ χριστιανικῶν προτύπων, ὡς καὶ τῶν πορισμάτων τῆς ὑγιοῦς συγχρόνου ἐπιστήμης. Ἐπὶ πάντων τούτων στηριζόμενος θὰ καταβάλω πάσας τὰς δυνάμεις μου, ἵνα φανῶ ἀντάξιος τῶν προσδοκιῶν τῶν ἐκλεξάντων καὶ τοῦ ὕψους τοῦ ἀξιώματος πρὸς τοῦτο ἐπικαλοῦμαι τὴν θείαν ἀντίληψιν τὴν ἐπιστέφουσαν πᾶσαν εἰλικρινῆ καὶ ἐύγενη προσπάθειαν.

Ἄφοῦ δὲ κ. Προπούτανις ἐλογοδότησε περὶ τῶν ἐπὶ τῆς Πρυτα-

νείας του πεπραγμένων, θέμα τοῦ λόγου μου θὰ είναι ή σημερινή κατάστασις τοῦ Πανεπιστημίου. Συνήθως εἰς ἐπισήμους ἔκθεσεις ἔξαί-φονται τὰ ἀγαθὰ σημεῖα καὶ ἀποσιωπῶνται τὰ δυσάρεστα. Ἐπιτρέ-ψατέ μοι νὰ ἔχω ἀντίθετον γνώμην ἐπὶ τοῦ προκειμένου· ἐφ' ὅσον σκοπὸς τοῦ λόγου είναι ή γνῶσις τῆς πραγματικότητος καὶ ή ἐκ ταύ-της ὡφέλεια καὶ ἔξαγωγὴ πορισμάτων διὰ τὸ παρόν καὶ τὸ μέλλον, τοῦτο δὲν είναι δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ ή διὰ τῆς πλήρους ἔκθεσεως τῆς ἀληθείας· ὅπως εἶπεν ὁ Σωτὴρ «Γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ή ἀλήθεια ἔλευθερόσει υμᾶς». Διὰ τοῦτο ἀπεριφράσιως θὰ ἐκ-θέσω τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ Πανεπιστημίου, ἥτις, δι' οὗ λό-γους θὰ ἀναπτυχθῇ, δὲν είναι εὐχάριστος, διὰ νὰ δοθῇ τοιουτορό-πως ἀφορμὴ πρὸς μελέτην ταύτης καὶ διόρθωσιν αὐτῆς.

Ἐν πρώτοις τὸ Πανεπιστήμιον παλαίει κατ' ἀνυπερβλήτων οἰκο-νομικῶν δυσχερειῶν. Συμφώνως πρὸς ἔκθεσιν τοῦ κ. Προέδρου τοῦ οἰκονομικοῦ συμβουλίου τοῦ Πανεπιστημίου, τὰ ἔσοδα τούτου ἐκ κα-ταβολῶν τῶν φοιτητῶν ἀνήρχοντο πρὸ τοῦ πολέμου ἐτησίως περίπου εἰς 25 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἥτοι 4 περίπου δισεκατομμύρια σημε-ρινῶν δραχμῶν· σήμερον ἐκ τῶν διδάκτρων εἰσπράττονται ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου μόνον 165 ἑκατομμύρια περίπου σημερινῶν δραχμῶν. Ἀφ' ἐτέρου ἐνῷ τὸ Κράτος προπολεμικῶς ἔχοργηει ἐτησίως περὶ τὰ 20 ἑκατομμύρια, ἥτοι ἀνω τῶν 3 δισεκατομμυρίων σημερινῶν δραχ-μῶν, σήμερον χορηγεῖ μόλις 1.300.000.000 διὰ πληρωμὴν μισθῶν τοῦ προσωπικοῦ. Ἐν γένει τὸ Πανεπιστήμιον ἔχει προπολεμικῶς ἔσοδα ἐτησίως περὶ τὰ 8 δισεκατομμύρια σημερινῶν δραχμῶν, σήμε-ρον δὲ τὸ σύνολον τῶν ἔσοδων ἀνέρχεται μόλις εἰς 1]5 τοῦ προπολε-μικοῦ, ἥτοι εἰς 1, 1]2 δισεκατομμύριον σημερινῶν δραχμῶν. Τοῦτο δὲ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν αἱ ἀνάγκαι τοῦ Πανεπιστημίου η ὑξήλησαν ὑπερ-βαλόντως καὶ λόγῳ τῆς ὑπερμέτρου αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φοιτη-τῶν καὶ λόγῳ τῶν ἐκ τῆς ἔξαετοῦς θυέλλης ἀνυπολογίστων καταστρο-φῶν πανεπιστημιακῶν κτιρίων καὶ ὑλικοῦ, ἀτινα χρήζουν ἀμέσου ἐπα-νορθώσεως, ἐφ' ὅσον ἐπιθυμοῦμεν τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ Ἰδρύματος.

Μεγάλας δυσχερείας προκαλεῖ καὶ ή δυσανάλογος πρὸς τὰ χρημα-τικὰ καὶ διδακτικὰ μέσα τοῦ Πανεπιστημίου αὖξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φοιτητῶν, χάρις εἰς τὸ ἀσύνετον μέτρον τὸ ληφθὲν ὑπὸ τῆς Κυβερ-νήσεως Λογοθετοπούλου, ἀνευ γνώμης τοῦ Πανεπιστημίου, ἥτοι τῆς ἀθρόας ἐγγραφῆς φοιτητῶν ἀνευ εἰσιτηρίων ἔξετάσεων, κατὰ τὰ ἔτη 1941 καὶ 1942. Τοιουτορόπως, ἐνῷ οἱ ἐγγραφέντες καὶ ἀνανεώσαν-τες φοιτηταὶ κατὰ τὰ τελευταῖα προπολεμικὰ ἔτη ἀνήρχοντο εἰς ἔξα-κισχιλίους περίπου, σήμερον συμποσοῦνται οἱ ἀπὸ τοῦ 1940 μέχρι τῶν ἐγγραφέντες φοιτηταὶ εἰς 23.909, εἰς τοὺς δόποίους δέον νὰ προσ-

τεθοῦν καὶ οἱ προσεχῶς ἐγγραφησόμενοι μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν εἰσιτηρίων ἔξετάσεων, ὡς καὶ οἱ τυχὸν συμπληροῦντες τὰς ἀπαιτουμένας διατυπώσεις ἐκ τῶν πρὸ τοῦ 1940 ἐγγραφέντων καὶ μὴ ἀναγεωσάντων ἔτι τὴν ἐγγραφήν των. Ἐκ τῶν 23.909 σήμερον ἐγγεγραμμένων κανονικῶς φοιτητῶν, 336 ἀνήκουν εἰς τὴν Θεολογικὴν σχολήν, 13.682 εἰς τὴν Νομικήν, 6.247 εἰς τὴν Ἰατρικήν, 1.022 εἰς τὴν Φιλοσοφικήν, 2.622 εἰς τὴν Φυσικομαθηματικήν.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ὑπέρομετρος αὕτη αὐξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φοιτητῶν ἐπιδρᾷ ἐπιβλαβέστατα εἰς τὴν μόρφωσιν αὐτῶν, ἐφ' ὃσον οὔτε τὸ Πανεπιστήμιον ἔχει τὰ μέσα νὰ παράσχῃ τὴν πρέπουσαν μόρφωσιν εἰς τόσον πλῆθος φοιτητῶν καὶ μάλιστα εἰς τοὺς σπουδαστὰς τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, οὔτε τὸ Κράτος δύναται νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸν διὰ μιᾶς εἰς τὰς πολλαπλὰς ἀνάγκας τοῦ Πανεπιστημίου. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε πρὸς κατανόησιν τοῦ πράγματος νὰ παραθέσω χαρακτηριστικάς τινας λεπτομερείας. Ἐνῷ οἱ πρωτοετεῖς φοιτηταὶ τοῦ χημικοῦ τμήματος εἶναι σήμερον 230, αἱ ὑπάρχουσαι δι᾽ αὐτοὺς θέσεις εἶναι μόλις 66. Ἡ διδασκαλία τῆς ἀνατομικῆς, βασικοῦ μαθήματος τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, δυσχεραίνεται ὑπερβαλλόντως ἐκ τῆς στενότητος τῶν μέσων καὶ τῆς πληθώρας τῶν φοιτητῶν, καὶ πρὸς ἔξοικονόμησιν τοῦ πράγματος ἐλήφθη μέτρον ἀνάγκης, ἥτοι ἡ ἔξτοισις τοῦ μαθήματος τῆς ἀνατομικῆς, ἥτις κατὰ τὸ πρόγραμμα δέον νὰ γίνεται εἰς τὰς τμηματικὰς ἔξτάσεις τοῦ β' ἔτους, νὰ ἀναβάλλεται μέχρι καὶ τοῦ πέμπτου ἔτους, διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ βαθμιαία ἀσκησις τῶν φοιτητῶν ἐπὶ πτωμάτων. Δὲν θέλω νὰ σᾶς κονχάσω μὲ περισσοτέρας λεπτομερείας.

Πρέπει ὑπὸ πάντων νὰ κατανοηθῇ ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον φοιτητῶν τοὺς ὄποιους δὲν ἔχει τὰ μέσα πραγματικῶς νὰ μορφώσῃ, ὡς καὶ νέων μὴ ἔχόντων τὴν ἀπαιτουμένην προπαίδευσιν πρὸς κατανόησιν τῶν πανεπιστημιακῶν παραδόσεων μοιραίως συνεπάγεται ἥτις τὴν μὴ δυνατὴν παρακολούθησιν τῶν μαθημάτων ἥτις τὸν ὑποβιβασμὸν τοῦ ἐπιπέδου τῶν πανεπιστημιακῶν παραδόσεων, ὥστε νὰ καταντῇ τὸ Πανεπιστήμιον ὅχι ἔξυπηρητικὸν τῆς ἐπιστήμης, ὅπως ὁφείλει νὰ εἶναι, ὡς καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματός του δηλοῦται, ἀλλ᾽ ἀπλοῦν ἐπαγγελματικὸν σχολεῖον, παρέχον βιοποριστικά μέσα εἰς τοὺς τροφίμους του, καὶ ταῦτα ἀτελέστατα. Ὅτι δὲ καὶ ἥτις ἀριθμὸς πρὸς τὰς ἐπιστήμας τροπὴ τῶν νέων, καὶ δὴ τῶν μὴ ἔχόντων ἴδιαζουσαν κλίσιν πρὸς τὰ γράμματα, εἶναι ἐπὶ ζημίᾳ ἄλλων πρακτικωτέρων κλάδων, ἐπίσης χρησίμων διὰ τὸ κοινωνικὸν ὅλον, καὶ δημιουργεῖ προλεταριατὸν ἐπιστημόνων καὶ πλήθη θεοιηρῶν, ἀποβλεπόντων μόνον εἰς τὴν λῆψιν πτυχίου, εἶναι ἀφ' ἕαυτοῦ νοητόν.

Ἐνῷ δὲ τόσον μεγάλως ηὑξήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν, κατὰ περιεργότατον τρόπον, ὁ ἀριθμὸς τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Πανεπιστημίου

οὐ μόνον δὲν ηὗξήθη ἀλλ' ἡλαττώθη ἀπὸ τὴν προπολεμικὴν ἔποχήν, παρὰ τὰς ἀπεγνωσμένας ἐκκλήσεις πρὸς τὴν προϊσταμένην ἀρχήν, Οὔτω λ. χ. τὰ γραφεῖα τῆς Διοικήσεως ἀριθμοῦν σήμερον πέντε διλιγωτέρους ὑπαλλήλους ἢ τὸ 1939, τὸ δὲ προσωπικὸν τῶν Σχολῶν, παρὰ τῶν ὑπερτετραπλασιασμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φοιτητῶν, εἶναι ἀκριβῶς τὸ αὐτὸν ὅς τὸ 1939. Ἐννοεῖται ὃς ἐκ τούτου πόση καθυστέρησις καὶ δυσχέρεια ἐπέρχεται εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς τρεχούστης ὑπηρεσίας, πόσος συνωστισμὸς παρατηρεῖται ἵδιος εἰς τὰς γραμματείας τῶν σχολῶν καὶ τὸ ταμεῖον, προκαλῶν ὑπερκόπωσιν καὶ σύγχυσιν τοῦ προσωπικοῦ καὶ ἀπώλειαν πολυτίμου ὕρας, ὃς καὶ ἀσκοπὸν κόπωσιν τῶν ἐπὶ ὕρας ἀναμενόντων διὰ τὴν σειράν τῶν φοιτητῶν, ὃς καὶ πόση δημιουργεῖται ἐκ τούτου ἀνωμαλία διὰ τὴν ἐνημέρωσιν τῶν γραφείων τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τὴν τακτοποίησιν τῶν ἀρχείων, οὐχὶ βεβαίως ἐπὶ ὁφελείᾳ τοῦ πανεπιστημιακοῦ γοήτρου καὶ ἐπὶ ἡσυχίᾳ τοῦ Πρυτάνεως, ὅστις θεωρούμενος ὃς ὑπεύθυνος τῆς καταστάσεως, ἀγογύστως δέχεται καθημερινῶς τὰς διαμαρτυρίας πάντων τῶν ὑποφερόντων ἐξ αὐτῆς. Καὶ εἰς τὰς κλινικὰς καὶ ἐργαστήρια πολλαὶ θέσεις ἐπιστημονικοῦ, βοηθητικοῦ καὶ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ μένουν ἀσυμπλήρωτοι, ἐπὶ προφανεῖ βλάβῃ τῆς ιατρικῆς περιθάλψεως τῶν ἀσθενῶν καὶ τῆς ἐργαστηριακῆς μορφώσεως τῶν φοιτητῶν.

Ἄλλὰ καὶ αἱ κτιριακαὶ φθοραὶ αἱ ἐπελθοῦσαι εἰς τὸ Πανεπιστήμιον κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἔξατοῦ δίνης δὲν εἶναι μικραί. Ἄμα τῇ κηρύξει τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου ἐπετάχθη ὑπὸ τοῦ Ὅπουργείου Προνοίας τὸ νεόδικτον κτίριον τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημῶν τῆς ὁδοῦ Σόλωνος διὰ νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ὅπουργείου. Τὴν ἐπίταξιν ταύτην διεδέχθη ἀλληλοιδιαδόχως ἡ ἐπίταξις πάντων σχεδὸν τῶν παραρτημάτων, ὃς καὶ βραδύτερον τοῦ κεντρικοῦ κτιρίου τοῦ Πανεπιστημίου πρὸς διαφόρους σκοπούς, καὶ δυστυχῶς ἵκαναὶ τῶν ἐπιτάξεων τούτων, παρὸλας τὰς καταβληθείσας πλισπαθείας, ὑφίστανται ἔτι, ἐπὶ προφανεῖ ζημίᾳ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ὃς τῶν ιατρικῶν ἐργαστηρίων εἰς τὸ Γουδό, ὃπου ἔδρεύει ἔτι ἐλληνικὸν στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, καὶ τμήματος τοῦ πειραματικοῦ σχολείου. Ὡς ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων τούτων ἐπιτάξεων καὶ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων μεγάλαι βλάβαι ἐπῆλθον εἰς τὰ διάφορα πανεπιστημιακὰ κτίρια, καὶ μόνον τοῦ χημείου αἱ κτιριακαὶ βλάβαι ὑπολογίζονται εἰς 40 ἑκατομμύρια. δραχμῶν, τῆς δὲ φοιτητικῆς λέσχης καὶ τοῦ γυμναστηρίου ἄνω τῶν 60 ἑκατομμυρίων, κατὰ τοὺς μετριωτέρους ὑπολογισμούς.

Καὶ ἡ ἐπίπλωσις τῶν διαφόρων κτιρίων ὃς καὶ τὸ ὑλικὸν τῶν ἐργαστηρίων ὑπέστη κατὰ τὴν πολεμικὴν περίοδον, ὃς καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς κατοχῆς καὶ τὸ δεκεμβριανὸν κίνημα, δεινὰς καταστροφάς. Ἡδη ἄμα τῇ ἐπίταξει τοῦ κτιρίου τῆς ὁδοῦ Σόλωνος αἱ πλεῖσται τῶν

βιβλιοθηκῶν διελύθησαν διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ἡ ξυλεία των εἰς χωρί-
σματα αἰθουσῶν. Αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ Ὑπουργείου ἐθεώρησαν πρέπον
κατὰ τὴν λύσιν τῆς ἐπιτάξεως, τὸ 1942, νὰ συναποκομίσουν τὰ πλεῖ-
στα τῶν ἐπίπλων, ἐν οἷς 14 γραφεῖα, 6 τράπεζαι, 4 βιβλιοθήκαι, 12
πολυυρόναι, εῖς κανάπες, 62 δρῦνα κατὰ τὸ πλεῖστον καθίσματα ἐξ
ῶν 22 ταπετσαρίας, τηλεφωνικὴ συσκευὴ κλπ., ὁξεῖς συνολικῶς ἥμι-
σεος περίπου προπολεμικοῦ ἔκατομμυρίου, μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι
καὶ τὰ ἐπιπλα τοῦ Ὑπουργείου κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν βαρβάρων
κατακτητῶν! Τὰ γενόμενα διαβήματα ποδὸς ἐπιστροφὴν τῶν ἐπίπλων
ἡ ἀποζημίωσιν μέχρις ὥρας ἀπέτυχον. Ἐπίσης νιπτῆρες. λεκάναι,
στροφίγγες, κειρολαβαί, κλεῖδες, διακόπται, καζανάκια τοῦ αὐτοῦ κτι-
ρίου ἀφηρέθησαν ἡ ὑπέστησαν δεινὴν καταστροφὴν. Πλεῖστα θρα-
νία ἐπίσης ἐχρησίμευσαν ὡς καύσιμος ὕλη καὶ ἀκόμη σήμερον δύο αἴ-
θουσαι τῆς νομικῆς σχολῆς στεροῦνται θρανίων καὶ οἱ φοιτηταὶ ἀ-
κροῶνται ἐνίων μαθημάτων δρόμοι· καὶ δύο αἴθουσαι τῆς Νομικῆς
εἶναι ἔτι ἐν ἀχρηστίᾳ.

Εἰς τὸ χημεῖον κατεστράφησαν καὶ διηρπάγησαν πολύτιμα δρ-
γανα, χημικὰ προϊόντα, ἀναντικατάστατα δργανα φυσικῆς καὶ χημείας,
δυσεύθετα βιβλία. Μόνον ἡ ὁξεῖα τοῦ ἔξαφανισθέντος λευκοχρύσου ὑ-
πολογίζεται εἰς πολλὰ ἔκατομμύρια δραχμῶν. Τὸ ζωολογικὸν μου-
σεῖον ἀπώλεσε 20 μικροσκόπια, 4 κρίκους ἐκ πλατίνης, 4 μικροτόμους
καὶ σωρείαν ὅλων εἰδῶν. Μόνον μερικὰ εἴδη ἐκ τῶν ἔξαφανισθέντων
εἰς τὸ ἀστεροσκοπεῖον ὁξεῖσον ἄνω τῶν 100 χρυσῶν λιρῶν. Αἱ κατα-
στροφαὶ καὶ ἀπώλειαι τοῦ ὑλικοῦ τοῦ ἐργαστηρίου δρυκτολογίας καὶ
γεωλογίας, ὡς καὶ τοῦ ἐργαστηρίου δργανικῆς χημείας ὑπολογίζονται
εἰς ἵκανὰ ἔκατομμύρια δραχμῶν. Ἀνυπολόγιστοι δὲ εἶναι αἱ ζημίαι
καὶ ἔξαφανίσεις ὑλικοῦ καὶ ἐργαλείων εἰς τὰ ἐργαστήρια καὶ τὰ σπου-
δαστήρια τῆς ἱατρικῆς σχολῆς εἰς τὸ Γουδί. Τὰ δλίγα ταῦτα ἀρκοῦν
διὰ νὰ δώσουν ἰδέαν τοῦ μεγέθους τῆς καταστροφῆς, ὡς ἐκ τῆς δποίας
τόσαν δυσχεραίνεται ἡ πανεπιστημιακὴ διδασκαλία. Εὔτυχως ἐπ' ἐ-
σχάτων ἡ Ούνρα, ὡς καὶ οἱ ἐν Ἀμερικῇ Ἐλληνες καὶ Φιλλέληνες ἥρ-
χισαν ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν ἐν μέρει ἐπανόρθωσιν τῶν ζημιῶν.

Καὶ ἡ φοιτητικὴ λέσχη ὑπέστη δεινὰς καταστροφὰς ἐκ τῶν ἀλ-
λεπαλλήλων ἐπιτάξεων καὶ δέον νὰ ληφθοῦν ἐπείγοντα μέτρα διὰ τὰς
ἀπαραιτήτους ἐπισκευάς, περὶ τῆς ἀνάγκης τῶν δποίων ἐπανειλημμέ-
νως ἀνεφέρομεν πρὸς τὴν προϊσταμένην ἀρχήν. Καὶ ἡ ἀναδιοργά-
νωσις τῆς λειτουργίας τῆς Λέσχης, ἥτις ἀνεκόπη κατὰ τὴν πολεμικὴν
περίοδον, εἶναι ἐπείγουσα ἀνάγκη, ἐφ' ὃσον ἡ μόρφωσις τοῦ συναι-
σθήματος καὶ ἡ ὑγεία τῆς σπουδαζούσης νεολαίας δέον νὰ ἀποτελοῦν
ἐν τῶν κυριωτέων μελημάτων τῆς Πολιτείας. Νομοσχέδιον ἐγκριθὲν
ὑπὸ τῆς Συγκλήτου ἀποβλέπον εἰς τὴν προσφορωτέρων διοίκησιν τῆς

Λέσχης ἔχει πρὸς πολλοῦ ὑποβληθῆ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον πρὸς ἔγκρισιν.¹ Η Ἐφορεία τῆς Λέσχης μελετᾷ τὸ ζήτημα πῶς θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἔξασφάλισις ἵκανοποιητικῆς τροφῆς εἰς πάντας τοὺς κανονικῶς διανύοντας τὰ ἔτη τῶν σπουδῶν των ἀπόδους φοιτητάς, διὰ τῆς ἔξευρεσεως τῶν ἀπαραιτήτων πόρων καὶ χώρων. Διὰ τὴν ὑγιείαν τῶν φοιτητῶν ἐπιτελεῖται ὅμολογουμένως ὅτι δυνατὸν μὲ τὰ γλίσχρα μέσα, ἄτινα ἔχει ἡ Λέσχη πρὸς τοῦτο διαθέσιμα, ἀλλὰ πάντως τὰ μέσα ταῦτα δέοντα αὐξηθοῦν διότι ἡ ὑγιεία τοῦ φοιτητοῦ χρήζει ἴδιαξιούσης ἐπιμελείας.

Εἰς τοὺς φυματικοὺς φοιτητάς, ὑπολογιζομένους εἰς 600 περίπου, παρέχεται τὴν ἕνδειμένη μερὶς τροφίμων, 40 δ' ἔξ αὐτῶν περίπου περιμέλησονται εἰς τὴν «Σωτηρίαν». 15 δέ, ἐπὶ τοῦ παρόντος, μερίμνη τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ὀργανισμοῦ φοιτητικῆς περιθάλψεως, ἀναχωροῦν προσεχῶς δι² Ἐλβετίαν πρὸς ἀποθεραπείαν.³ Ἐνταῦθα δέοντα νὰ ἀπονεμηθοῦν αἱ δέονται εὐχαριστίαι εἰς τὸ εὐγενὲς ζεῦγος Χάουζ, διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ὄποίου ἐπετεύχθη τὸ ὡς ἀνω ἀποτέλεσμα, διὰ τὰς καθόλου ἐνεργείας του ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἐπίσης, μόλις διποσδήποτε τὰ οἰκονομικὰ μέσα τὸ ἐπιτρέψουν, δέοντα νὰ ληφθῇ μέριμνα δι⁴ ἵδρυσιν πραγματικοῦ οἴκου φοιτητοῦ καὶ φοιτητρίας, ὅπου νὰ διαιτῶνται ὅμολογουμένως ἀποδοι καὶ ἐπιμελεῖς φοιτηταί, ἐφ⁵ ὅσον οἱ νῦν ὑπάρχοντες οἶκοι μὴ ἔξαρτώμενοι ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐλλιπέστατα ἐκπληροῦν τὸν προορισμόν των.

Καὶ διὰ τὴν σωματικὴν ἀσκησιν καὶ τὴν ψυχαγωγίαν τῶν φοιτητῶν δέοντα νὰ ληφθοῦν ταχέως μέτρα, καὶ εὐελπιστῶ ὅτι ἡ στροφὴ πρὸς τὰ ἔκει θὰ ἀποσπάσῃ τοὺς φοιτητὰς ἀπὸ τὴν τόσον προσφιλῆ εἰς πολλοὺς ἔξ αὐτῶν πολιτικολογίαν.

Καὶ τὰ μέτρα διὰ τὴν ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν τῶν φοιτητῶν δέοντα νὰ ἐνταθοῦν καὶ γὰ ἐννοήσουν οἱ φίλοι φοιτηταὶ πόσον εἶναι αὕτη ἀναγκαία διὰ τὴν πρόοδόν των καὶ τὸν βίον των. Καὶ λέγω τοῦτο διότι μοῦ κάμνει ἐντύπωσιν πόσον σχετικῶς ὑπὸ δλίγων φοιτητῶν συχνάζονται αἱ ἐφέτος τὸ πρῶτον ὀργανωθεῖσαι καὶ ὑπὸ τῶν κ. κ. καθηγητῶν ἐνεργούμεναι κατὰ Σάββατον διαλέξεις, ἐπὶ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος θεμάτων. Προχθὲς ἐπανήρχισεν ἡ λειτουργία καὶ τοῦ φοιτητικοῦ ἀναγνωστηρίου ἐν τῇ λέσχῃ, μετὰ τετραετῆ διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν του. Οἱ φοιτηταί μας πρέπει βεβαίως νὰ ἐνημερωθοῦν εἰς τὰ τῆς συγχρόνου διανοήσεως καὶ ἐπιστημονικῆς κινήσεως, χωρὶς ὅμως τοῦτο νὰ καταντήσῃ εἰς πνεῦμα δοκησισόφου «μοντερνισμοῦ», περιφρονοῦντος τὰς παλαιὰς ἀξίας, κλασικὰς καὶ χριστιανικάς, ἐφ⁶ ὃν δέοντα νὰ στηρίζεται ὡς ἐπὶ ἀρραγοῦς βάσεως πᾶσα ὑγιής μόρφωσις.

Ἐν γένει πολλὰ ἔχουν νὰ ἐπιτελεσθοῦν διὰ τὴν ἀγωγὴν καθόλου καὶ τὴν ὑγιείαν τοῦ φοιτητοῦ, ἀλλ' ὡς δρθῶς ἐλέχθη πρὸς ἐκτέλεσιν

πάντων τοῦτων «δεῖ δεῖ χρημάτων, καὶ ἀνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων». Καὶ ὅμως ἡ φροντὶς διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ νοῦ, τῆς καρδίας καὶ τοῦ σώματος τῆς νεολαίας μας εἶναι ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη, πρὸς τὴν δρούσαν δέον δλοι κατὰ πρῶτον λόγον νὰ στρέψωμεν τὴν προσοχὴν, καὶ ἴδιας ἡ πολιτεία, μὴ φειδομένη χρημάτων διὰ τοιούτον σκοπόν, πρὸς τὸ ἴδιον ἄλλως αὐτῆς συμφέρον. Τὸ Κράτος—καί τοι δὲν παραγνωρίζομεν τὴν δυσχέραιαν τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν—δέον νὰ προσέλθῃ πλουσιοπρόχως ἀριθμὸν εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ Πανεπιστημίου, παρὰ τὸς ἐκάστοτε ἐπιφυλάξεις τοῦ γενικοῦ λογιστηρίου, ἐφόσον τοῦτο, ἐκμηδενισθείσης τῆς διὰ δωρεῶν τῶν ἀοιδίμων εὐεργετῶν του κτηθείσης περιουσίας του, στερεῖται τῶν ἀναγκαίων μέσων. Οὕτε εἶναι δυνατὸν νὰ καταστῇ τοῦτο αὔταρκες δι᾽ ὑπερομέτρου αὐξήσεως τῶν φοιτητικῶν καταβολῶν, διότι τὸ ὑγιὲς δημοκρατικὸν πνεῦμα τῆς ἐποχῆς καὶ ἡ στοιχειώδης ἀνθρωπιστικὴ ἀντίληψις δὲν ἀνέχεται τὸν ἀποκλεισμὸν ἀπὸ τῆς ἐκπαίδευσεως τῶν ἀπορωτέρων τάξεων. Πάντως τὸ Πανεπιστήμιον σήμερον φυτοζωεῖ καὶ ἔχει ἀνάγκην ἀμέσου καὶ πλουσίου οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως.

Παρὸ δλας τὰς μεγίστας δυσχερείας καθ' ὃν ἔχει νὰ ἀντιπαλαίσῃ τὸ Πανεπιστήμιον, τοῦτο ἐπιτελεῖ, ἐφόσον ἔξαρτᾶται ἐξ αὐτοῦ, τὸ καθῆκον του καὶ συνεχίζει μετ' ἀφοσιώσεως τὴν ἱεράν του ἀποστολήν, τὴν δρούσαν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως του ἔθισεν ὃς σκοπόν του.

Δυστυχῶς ἀπό τινος διάφοροι ἀκούονται φωναὶ καθαπτόμεναι τοῦ Πανεπιστημίου ὡς ὅλου, ὡς μὴ ἐπιτελοῦντος τὸν προορισμόν του, ὡς μὴ ἐπιδείξαντος τὴν ἐμπρέπουσαν στάσιν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δικτατορίας καὶ τῆς κατοχῆς ὡς, ἐν μιᾷ λέξει, Ἱδρύματος νοσούντος καὶ σχεδὸν χρεωκοπήσαντος. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ θεωρῶ τὰς κατηγορίας ταύτας κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου ὡς ὅλου ἀβασίμους. Ἀπὸ καθαρῶς ἐπιστημονικῆς καὶ ἡθικῆς ἀπόψεως ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἀποτελεῖται ἀπὸ διακεκριμένους ἐπιστήμονας, τὸ ὄνομα τῶν δρούσαν ὃς συγγραφέων εἶναι εὐφήμως γνωστὸν εἰς τὸν διεθνῆ ἐπιστημονικὸν κόσμον, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνῃ δτι καὶ ἐκτὸς τοῦ πανεπιστημιακοῦ περιβόλου δὲν ὑπάρχουν σοφοὶ ἐπιστήμονες.

Τὸ Πανεπιστήμιον ἥλεγχθη καὶ ἐλέγχεται διὰ τὴν στάσιν του κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δικτατορίας, καὶ δὴ ἐπὶ δουλοφροσύνῃ πρὸς αὐτήν. Ὅτι βεβαίως οἱ τυχὸν ὑποκύψαντες εἰς πιέσεις ἢ ἐξυμνήσαντες αὐτήν, ἀνευ ἀναντιρρήτως ποταπῶν ἐλατηρίων, ἀλλὰ νομίζοντες δτι οὗτως ἐνεργοῦντες ἀπέτρεπον ἀπὸ τοῦ Πανεπιστημίου βιαίας ἐπεμβάσεις ἐπὶ ζημίᾳ αὐτοῦ, κακῶς ἐπραξαν εἶναι ἀναντίρρητον. Ὅλως ἀστήρικτος ὅμως εἶναι ἡ διατυπωθεῖσα κατηγορία δτι τὸ Πανεπιστήμιον δὲν ἥγηθη τῆς κατὰ τῆς δικτατορίας ἀντιδράσεως. Τὸ Πανεπι-

στήμιον, ὡς ὅλον, πολὺ ὁρθῶς πρᾶττον δὲν ἔδρασεν ή δὲν ἀντέδρασεν ὑπὲρ ή κατὰ οἰουδήποτε πολιτικοῦ συστήματος, οὕτε ήτο ἐνδεδειγμένον νὰ ἱγηθῇ πολιτικῶν ἀγώνων, τῶν ὅποίων ἐνδεδειγμένοι ἥγεται εὐλόγως ἀξιοῦται νὰ εἶναι ἄλλοι παράγοντες, ἔχοντες πρὸς τοῦτο τὴν λαϊκὴν ἐντολὴν. Ἡ πεῖρα δὲ κατέδειξε πόσον ή ἀνάμιξις τοῦ Πανεπιστημίου η καθηγητῶν του εἰς τὴν πολιτικὴν ἀπέβη εἰς κακόν, προκαλέσασα λίαν ἐπιβλαβεῖς κλονισμούς δι' αὐτὸν καὶ δημιουργήσασα τὰς ἄλλεπαλλήλους ἀναμίξεις τῆς Πόλιτείας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, αἱ ὅποιαι τόσον ἐκλόνισαν τὸ κῦρος αὐτοῦ. Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον κατηγορεῖται καὶ ἐπὶ ἀναμίξει καὶ ἐπὶ μὴ ἀναμίξει εἰς τὴν πολιτικήν. *Εἰς τὴν πολιτικολογικὴν πλημμυρίδα ἀς μείνουν τούλαχιστον ἀμέτοχοι η Ἐκκλησία, η Δικαιοσύνη καὶ η Ἐκπαίδευσις.*

Εἶναι δὲ ἀνακοινώστατον ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον ἐπευφήμει ἐκ συστήματος τὸν Δικτάτορα. Μόνον ὅταν οὗτος ἐνεφανίσθη ἀπὸ τοῦ πανεπιστημιακοῦ βῆματος διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν πνευματικὴν συνεργασίαν, τὴν ἐπιστράτευσιν, ὡς ἔλεγε, τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, ἐν ὅψει τοῦ ἀρχαμένου ἀγῶνος, καὶ διὰ νὰ ἔξαγγείλῃ τὰς πρώτας ἐγδόξους νίκας τοῦ ἡρωϊκοῦ στρατοῦ μας, τότε τὸ Πανεπιστήμιον, δρμώμενον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅτι πρὸ τῆς σημαίας δέον νὰ ὑποχωροῦν πάθη καὶ πολιτικαὶ διαφοραί, ἐπευφήμησε, καθ' ὃ εἶχε καθῆκον, τὸν εὐρισκόμενον ἐπὶ τῆς πρωθυπουργικῆς ἔδρας Κυβερνήτην, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνῃ ἐπιδοκιμασίαν τῶν δικτατορικῶν ἀρχῶν.

Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τῆς κατοχῆς καὶ δουλείας, ἐφόσον τὸ Πανεπιστήμιον κατὰ τὸν πλεῖστον χρόνον αὐτῆς, κατὰ κυβερνητικὴν διαταγὴν, δὲν ἐλειτούργει, φυσικῷ τῷ λόγῳ, η ἀπὸ καθέδρας πρὸς τοὺς τοὺς φοιτητὰς ἐπίδρασις δὲν ήτο δυνατή. Τοῦτο ὅμως οὐδόλως ἡμπόδισεν ὅπως, κατὰ τὰ βραχέα χρονικὰ διαστήματα τῆς λειτουργίας του, εἰς πᾶσαν παρατηρουμένην εὐκαιρίαν, καὶ μάλιστα εἰς ἕօρτας καὶ ἐπετείους, τελῶνται εἰς τὰς αἰθούσας τῶν παραδόσεων συγκινητικαὶ μυσταγωγίαι, κατὰ τὰς ὅποιας διδάσκοντες καὶ διδασκόμενοι, μὲ πάλλουσαν ἐξ ἐθνικοῦ ἐνθουσιασμοῦ καρδίαν, παρηγοροῦντο ἀμοιβαίως, μὲ τὴν ἐλπίδα ταχείας ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως καὶ μὲ βαθυτάτην συγκίνησιν ἀνέμελπον τοῦ ἐθνικοῦ ὑμούν τὰς στροφάς. Ἐπὶ τούτοις αἱ τότε πανεπιστημιακαὶ ἀρχαί, μετὰ μεγίστου θάρρους ἀψηφοῦνται πάντα κίνδυνον, καὶ συνεργαζόμεναι πολλάκις καὶ μὲ ἐκπροσώπους ἄλλων πνευματικῶν ἰδρυμάτων, συντεχνῶν καὶ σηματείων, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Μακαριώσατον, διεμαρτυρούμησαν ἐπανειλημμένως ζωηρότατα, προφορικῶς καὶ ἔγγραφως, πρὸς τὰς ἀρχὰς κατοχῆς, διὰ τὰς ὑπὸ αὐτῶν ἐκτελουμένας ἀνηκούστους διμότητας, καὶ εἰργάσθησαν τὸ κατὰ δύναμιν καὶ πολλάκις τελεσφόρως πρὸς ἀπελευθέρωσιν καὶ σωτηρίαν καθηγητῶν, ὑπαλλήλων καὶ φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ὡς καὶ ἄλλων

προσώπων: "Οταν δὲ ἡ ὀλομέλεια τῶν καθηγητῶν ἐκλήθη νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν τελετῶν, διὰ νὰ ἀκούσῃ τὸν Γερμανὸν προϊστάμενον τῆς δικαστικῆς ὑπηρεσίας, ζητοῦντα οἶνει νὰ ἀπολογηθῇ διὰ τὰ συμβάντα ἔκτροπα κατὰ τὸν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐν τῇ αἰδούσῃ ταύτῃ ἕօρτασμὸν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους 1942, δι' ἣ ἐξηγέρθη σύσσωμος ἡ κοινὴ γνώμη, καὶ νὰ ἐλέγῃ τὸν διαμαρτυροθέντα ἐντονώτατα διὰ ταῦτα τότε Πρύτανιν κ. Γ. Μπαλῆν, συμπεριεφέρθη ἡ ὀλομέλεια κατὰ τὸν ἀξιοπρεπέστερον τρόπον, ἐπιδείξασα παγερὰν ἀδιαφορίαν καὶ περιφρόνησιν πρὸς τὸν φήτορα, οὐδενὸς ἐγερθέντος καν κατὰ τὴν εἰσοδον καὶ ἀποχώρησιν του, παρ' ὅλην τὴν ἐπαπειλουμένην σύλληψιν ὅλων τῶν καθηγητῶν. Προσθετέον δὲ τοι σύσσωμος ἡ Ἱατρικὴ σχολή, προσελθοῦσα πρὸς τὸν προϊστάμενον τότε τῆς Κυβερνήσεως καθηγητὴν Λογοθετόπουλον ἐπιμόνως παρότρυνεν αὐτὸν εἰς παραίτησιν. Σημειωτέον δὲ δὲ τὸ δῶς ἀνω Πρωθυπουργὸς ἐπέβαλε ποιηνὴν τριμήνου παύσεως εἰς τὸν τότε Πρύτανιν κ. Ἐρ. Σκάσην, τὸν τότε Πρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας καὶ καθηγητὴν κ. Σπ. Δοντᾶν καὶ τὸν καθηγητὴν κ. Κ. Μουτούσην, διὰ τὴν εὐθαρσῆ των στάσιν, καὶ ἀπέλυσε καὶ ὑπερβασε καὶ ἄλλους καθηγητάς.

Βεβαίως πάντα ταῦτα δὲν εἶναι γνωστὰ εἰς τὸν πολὺν κόσμον, διότι τὸ Πανεπιστήμιον ἀπέφυγε πάντοτε ἀσκόπους καὶ ἀκαίρους διαφημίσεις καὶ ἐπιδείξεις, ἀλλὰ σήμερον, δὲ διὰ πρώτην φοράν, μετὰ ἐπταετῆ διακοπῆν, δίδεται λογοδοσία τῶν ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου πεπραγμένων, ἐθεώρησα καθῆκον μου νὰ ἐκμέσω τὰ ἀγωτέων, πρὸς πληροφορίαν τῶν ἐξ ἐσφαλμένων ἀσφαλῶς πληροφυριῶν διμιούντων κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου.

Καὶ κατὰ τὴν πρόσφατον ἐσωτερικὴν κρίσιν ἡ ὀλότης τῶν καθηγητῶν, πλὴν ἐλαχίστων ἔξαιρέσεων, ἐπέδειξεν ἐδραῖα τὰ νομιμόφρονα, καὶ ἐθνικά της φρονήματα καὶ κατεδίκασε ἀντιμέτους πρὸς ταῦτα ἐνεργείας. Δὲν δύναται δὲ βεβαίως ἀπὸ κανένα ἀμερόληπτον κριτὴν νὰ κατηγορηθῇ τὸ Πανεπιστήμιον δῶς ὅλον διότι, τινὰ τῶν μελῶν του ἐπέδειξαν στάσιν φιλοδικτατορικὴν ἢ ἀντικρατικὴν ἢ καὶ ἐλαβον μέρος εἰς κυβερνήσεις τῆς κατοχῆς, δύος δὲν δύναται κανεὶς ἐχέφρων νὰ κατηγορῇ διότι ὅλοκληρον τὸν πολιτικὸν κόσμον ἢ ὅλοκληρον τὸν στρατὸν διότι μέλη των τινὰ ἐπράξαν τὸ αὐτό.

Νομίζομεν δὲ τὸν εἶναι οὕτε δίκαιον οὕτε συμφέρον, ἐλαφρῷ τῇ καρδίᾳ, νὰ βάλλεται ἐθνικὸν Καθίδρυμα, τὸ δποῖον ἐπὶ ὑπερεκατὸν ἔτη, ἐν μέσῳ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀντιξόων περιστάσεων, συνεισέφερε, τὸ κατὰ δύναμιν, εἰς τὸ ἐθνικὸν μεγαλεῖον. Υπάρχουν βεβαίως καὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, δῶς εἰς πάντα ἀνθρώπινον δργανισμόν, τρωτὰ καὶ ἐλείψεις, τῶν ὁποίων τὴν διόρθωσιν καὶ κάθαρσιν οὐ μόνον δὲν ἀποκρούει ἀλλ' ἐπιζητεῖ τὸ Πανεπιστήμιον. "Ομως ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ

αἱ ἐλλείψεις ἔλαχίστων ἀτόμων νὰ μὴ βαρύνουν τὸ σύνολον καὶ νὰ μὴ παραβλέπεται ὅτι ἡ Πολιτεία δὲν εἶναι ἀμέτοχος εὐθύνης διὰ ταῦτας.

Διὰ τοιαύτης πολεμικῆς ἔξυπηρετοῦνται δπλῶς αἱ ἀνατρεπτικαὶ τάσεις, αἱ ὅποιαι αὐτὸς προσπαθοῦν νὰ ἀποδεῖξουν ὅτι κάτι σαπρὸν ὑπάρχει πανταχοῦ, ὅτι τίποτε δὲν μένει ὅρθὸν καὶ ὅτι ἡ μόνη σωτηρία ἔγκειται εἰς τὸ κρήμνισμα ὅλων τῶν ἀξιῶν τοῦ τόπου.

Παρ’ ὅλα ταῦτα τὸ Πανεπιστήμιον ἔξακολουθεῖ καὶ θὰ ἔξακολουθῇ ἀμείωτον νὰ ἐπιτελῇ τὸ ἱερόν του καθῆκον, καὶ διὰ νὰ ἔφαρμώσω ἐπὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἔκφρασιν, τὴν ὅποιαν μετεχειρίσθη ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, «τοιοῦτο ἔχει μέγεθος τὸ Πανεπιστήμιον, πολεμούμενον νικᾶ, ἐπιβουλευόμενον περιγίνεται, ὑβριζόμενον λαμπρότερον καθίσταται, δέχεται τραύματα καὶ οὐ καταπέπτει, κλυδωνίζεται ἀλλ’ οὐ καταποντίζεται, χειμάζεται ἀλλὰ ναυάγιον οὐχ ὑπομένει, παλαίει ἀλλ’ οὐχ ἥττάται, πυκτεύει ἀλλ’ οὐχ νικᾶται».

Πρὸς τὸ ἔθνικὸν τοῦτο Καθίδρυμα, ὅπερ εἶναι τῶν ἔθνικῶν ἡμῶν ἐλπίδων ἡ κιβωτός, ἔρεισμα τοῦ ἔθνικοῦ οἰκοδομήματος, τοῦ ἰδρυθέντος καὶ ἀνδρωθέντος διὰ τοῦ τιμίου αἵματος μαρτύρων καὶ ἥρώων, ἔχομεν πάντες καὶ ἴδιως τὸ Κράτος καθῆκον σεβασμοῦ καὶ ὑποστηρίξεως, ἵνα τοῦτο ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν συμπληροῦν τὰς ἐλλείψεις του καὶ τελειοποιούμενον ἔκτελῇ ὡς ἀριστα τὸν προορισμόν του, ἐπ’ ὁφελείᾳ τῶν τροφίμων του, τῆς Ἐπιστήμης καὶ τοῦ Ἔθνους.

